

86

Colectia POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CRISAN FĂGERAȘU

O IUBIRE
DIN ANUL 41.042

EDITATA
DE REVISTA
**ȘTIINȚA
TEHNICĂ**

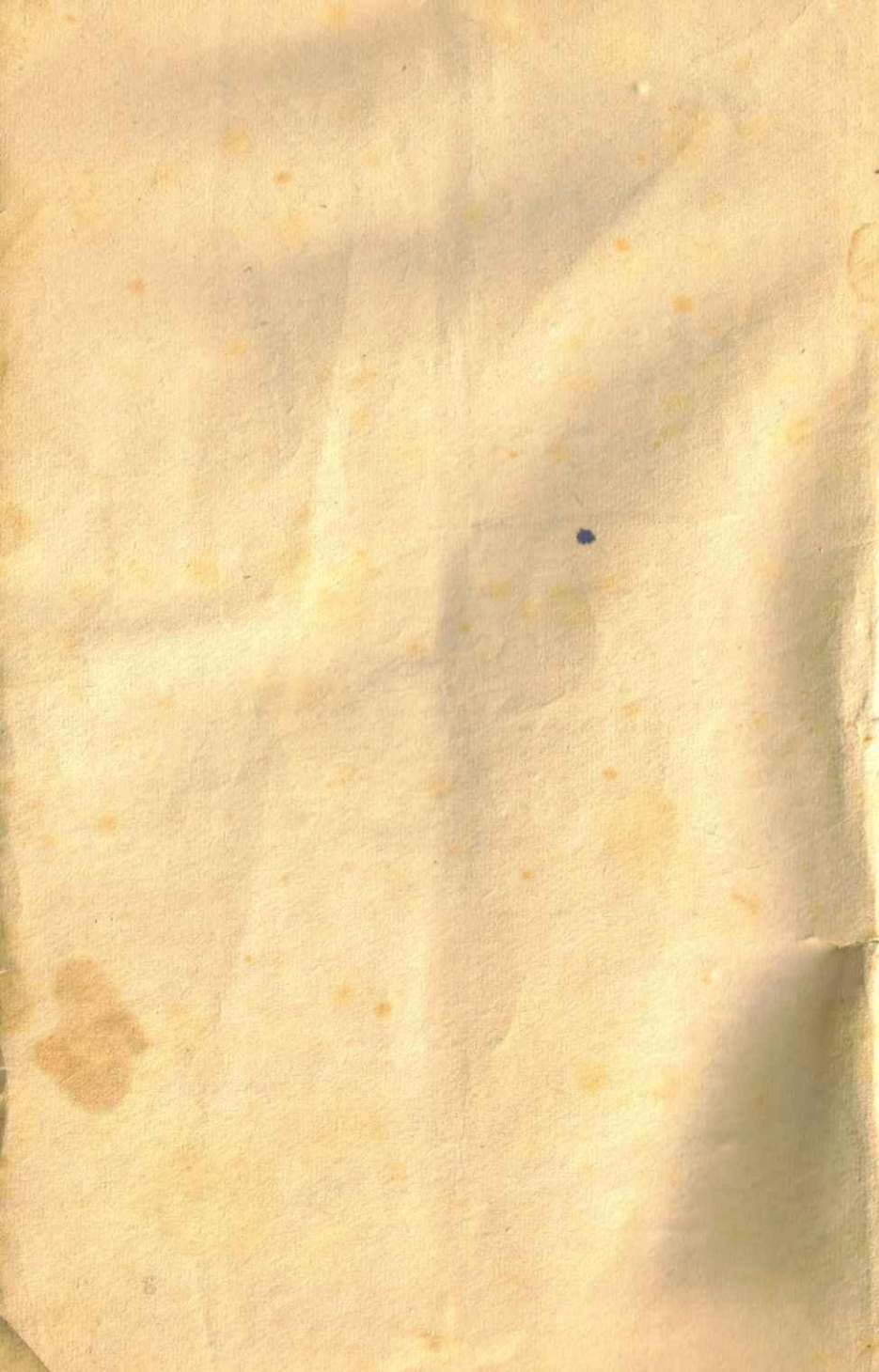
CRIȘAN FĂGERAȘU

O IUBIRE DIN ANUL 41.042

• ★ ★ ★ ★

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”

86

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

În cuvîntul său introductiv, autorul ne-a vestit că, deși trăiește în anul 50.000, va înfățișa evenimente petrecute cu 9.000 de ani înainte de epoca lui, adică în anul 41.041.

În acel an, în mijlocul omenirii trăitoare pe nenumărate planete, a fișnit „Arca lui Noe”, o rachetă plecată prin mileniul 9, de care nu se mai știa nimic. Viteza mare a făcut ca timpul de pe bordul rachetei și cel de pe planete să nu fie același: în vreme ce pe Pămînt și pe celelalte planete au trecut 30.000 de ani, la bordul rachetei n-au trecut decît o mie. Ca rezultat, oamenii de pe „Arca lui Noe” — descendenți ai navigatorilor cu care racheta își pornise zborul — sînt oameni de „tip vechi”, care, spre deosebire de oamenii anului 41.041, mai au obiceiul de a dormi, nu trăiesc pînă la vîrsta de 400 de ani, nu sînt savanți cu 20—30 de specialități.

Această inferioritate face ca adaptarea lor în mijlocul noii omeniri să fie foarte dificilă, iar unii chiar încearcă, fără succes, să se sinucidă. Însă, datorită eforturilor Omenirii, ei își găsesc încetul cu încetul calea: Tim lucrează la o uzină de microbi necesari digestiei, iar Pit îl ajută pe savantul Mils la cercetările sale. Salvarea „Arcei lui Noe” ca și reeducarea supravieșuitorilor se datoresc în mare măsură lui Ols, un bărbat în vîrstă de 232 de ani, administrator al Pămîntului, care a devenit planetă de odihnă și muzeu. Acesta se interesează acum în mod special de Lu, o curajoasă supravieșuitoare de pe „Arcă”, prietenă cu Pit.

(Continuare din numărul trecut)

CAPITOLUL XIX

Stăteau întinși pe iarbă.

Doi sori, cel artificial, de noapte, care ținea locul fostei Lune și care tocmai apunea, și cel natural, cuprins de flăcările răsăritului, luminau vastul peisaj de munte. Trandafiri albi, degrevificați, înalți de patru-cinci metri, cu petalele groase cit un braț de om, totuși inexplicabil de fragili și suavi, răpunători prin neconținutul lor explozie de miresme, se luau la întrecere cu brazii albaștri, a căror tulpină luminescentă, bătînd în verde, era într-un neconținut dialog cu razele parcă înroșite la foc ale celor doi sori.

Tocmai trecuse ora de ninsoare. Munții colțuroși și nemișcați evocau o aprigă liniște, netulburată de nimeni. Nici o mașină de zburat n-avea voie să pătrundă sub 30.000 m în această zonă, ca să nu sperie păsările, îndeosebi sensibilele privighetori de zi, care cintau ascunse în palmieri sau în floarea uriașilor trandafiri. Un vinticel cald foșnea, parcă gemind sub povara miilor de miresme ale florilor și a grăunțelor aurite, mari cit pumnul — polenul acestei vegetații exaltate. Era unul dintre cele mai reușite parcursuri de pe glob, numit „România”, în amintirea republicii comuniste care existase cîndva pe aceste meleaguri. Ei stăteau întinși pe iarbă, lăsînd soarele principal să-i străpungă din depărtări.

— Totuși, spuse gînditor Ols, cincisprezece încercări de sinucidere înseamnă mult. Aș vrea să știu care ți-e starea sufletească.

— Cincisprezece nu înseamnă mult, se încăpățîină Lu umilă, lîră să-și ridice ochii.

Era a doua oară cînd stătea de vorbă cu Ols, avea impresia că omul acesta puternic vrea s-o salveze de sinucidere și s-o folosească pentru recîștigarea mai rapidă a celorlalți naufragiați. Nu îndrăznea să-l privească; toți oamenii din jur îi păreau niște profesori mari și strălucitori, de loc oameni, un fel de organisme superioare, mult mai perfecte, care își scotocesc fără delicatețe sufletul și își ghicesc atît

de iute gândurile, încît ți-e frică pînă și să mai gîndești în prezența lor! Iși amîntea de profesoara ei, superba Malonia, iar acum, în fața lui Ols, avea aceeași senzație de înghețare.

— Nu e mult! repetă ea îndărătnic. 15 au încercat, e drept, dar aproape 1.000 s-au și readaptat, intrînd în muncă. Unul dintre noi a și ajuns în clasa a 14-a! Tim ți-a trimis, o dată cu cadoul acela superb, o scrisoare foarte frumoasă, iar Piț — adăugă ea și mai stînjenită —, Piț, știi prea bine ce departe a...

— Știi, încuviință repede Ols, mi-a plăcut și cutia aceea artistică plină de microbi, pe care mi-a trimis-o Tim. Nu înțeleg însă de ce nu vrei să pleci pe planeta Gînd, unde e nevoie de tine. Nu, nu! protestă el, văzînd că Lu vrea să-l intrerupă, lasă-mă să vorbesc: înșel, nu-l mai iubești...

Lu rămase cu figura împietrită, fără să-l răspundă.

— Vezi? Tac!... nu poți să răspunzi nimic. Înțelege, Lu, starea sufletului tău mă îngrijorează. Și de aceea am stăruit atît de mult ca să te explici. Acesta e singurul motiv. Altfel de ce m-aș amesteca în viața ta? De aceea vreau să-mi explici.

Lu se supără:

— Sînt lucruri care nu se pot explica imediat, chiar dacă simți că există un motiv.

— Insist din nou și din nou să-mi spui precis: care este starea ta sufletească?

— Ți-am mai spus că e greu de explicat. Uite, fă o casă și o să încerc să-ți explic.

Ols își smulse imediat de la brîu revolverul luminescent. Scoase din toc cîteva foițe metalice și, scobînd pămîntul, puse între ele pușin humus și coaja desprinsă de pe un braț de alături. Meșteri așa vreo zece minute, desenînd planul unei vile și sucînd mereu cadranul revolverului. La urmă, apăsă iute pe un buton.

Cu un uruit din adîncuri, o porțiune de pajiște din fața lor se puse în mișcare. Sub ochii fetei, printr-un proces de comandă și transmutare pe calea undelor, pămîntul se ridica singur, transformîndu-se în ziduri, în metale, în lemn, în materii plastice și luînd tîrîșat, în mare, forma planului improvizat de Ols pe tocul revolverului.

Nu trecuseră decît cîteva clipe. Pe locul pînă atunci pustiu se înălța, cu adevărat răsărită din pămînt, o vilă cu două etaje. Birnele mari de braț luminescent îi dădeau un aspect cochet.

— Poftiți, vă rog! spuse el solemn, întrebînd pluralul, în vechea limbă mondială a Pămîntului.

Lu pătrunse înăuntru, rizînd stînjenită. Ols închise ușa după el, scuzîndu-se cu un gest:

— După cum vezi, interiorul e destul de sărăcăcios. N-am avut timp: o casă serios cizelată mi-ar fi cerut pe pușin o jumătate de

oră. Dar eram grăbit să-ți aflu starea sufletească : poftim, ți-am îndeplinit dorința, acum îndeplinește-o și tu pe a mea, la fel de iute. Chiar necizelat : vorbește-mi așa, neșlefuit, cum e banca asta pe care te invit să șezi ; spune-mi ce gîndești, ce simți, de ce nu vrei să pleci pe planeta Gînd și ce intenții de viitor ai.

Masiv și hotărît, parcă umplea toată odaia, și Lu simți că nici nu mai poate să respire în fața uriașului acesta.

— Să mergem totuși afară, surîse ea timid. Credeam că o să dureze mai mult fabricarea casei : am vrut un răgaz și... și un simbol.

Se lungiră din nou în iarbă ; Ols, ca să nu strice aspectul peisajului și ca să folosească totuși energia irosită, expedie casa prin văzduh, la un centru de odihnă așezat pe celălalt povorniș al muntelui, apoi o învălui pe Lu într-o privire poruncitoare.

— Sînt abia în clasa a 12-a, vorbi ea încet, la nivelul copiilor de 16 ani. Uite, în fața noastră era pămînt și a apărut o vilă și n-am putut să prevăd cum va arăta. La fel e starea mea sufletească. Nu pot s-o prevăd. Am impresia că voi fiineți butoanele de comandă. E umilitor. Inchipuie-ți o mare mulțime de oameni care urmărește mutarea unei planete, și între ei, rătăcit, un copil. Mai mic, el nu vede planeta, nu vede decît genunchii oamenilor între care s-a rătăcit. Partida se joacă la un nivel prea înalt pentru mine, butoanele de comandă se află undeva, dincolo de înțelegerea mea.

— De sigur, ar fi simplu, observă Ols, dacă sufletele voastre ar avea nevoie doar de-un buton și de cîțiva arhitecți. Nu cred însă că sufletul omului va ajunge vreodată în această situație.

— În orice caz, vei avea ceva timp să vezi cum evoluează lucrurile. Cred că mai ai de trăit vreo 300 de ani.

Vorbise rîzînd, cu un ris mic, admirativ, și totuși necăjit.

— A, nu, răspunse Ols surprins, am abia 235 ani, nu-mi mai rămîne de trăit decît maximum 180, dintre care vreo 15—20 ani de bătrînețe.

— Și mie vreo 50, cu totul ripostă fata. Poate c-o să ajung să-mi iau examenul de maturitate la vreo 90 de ani, taman bine înainte de a muri. Crezi că asta poate să mă lase nesimțitoare ? Mi se invirtesc toate gîndurile în cap.

Ols zîmbi.

— Știi ce mă intrigă ? întrebă ea. Nu știi cum aș putea face... E ceva... În sfîrșit... niciodată nu se vorbește la școală despre felul cum s-a obținut prelungirea vieții.

Ols se dezlănțui într-un ris în hohote.

— Ești prea mică, răspunse el după un timp, ștergîndu-și lacrimile, încă n-ai ajuns la lecția respectivă. Copiilor de vîrsta voastră încă nu li se explică asta.

Se femea totuși să nu deștepte vechiul complex de inferioritate în sufletul ființei slabe și iute pieritoare din fața sa, care abia de mai avea 30 de ani de tinerețe în față. Adăugă deci, pe un ton cit se poate de serios :

— Uite, unele chestii o să ți le spună Malonia, în particular. Eu, ca om al epocii mele, nu mă jenez să le discut cu oricine, dar nu știu dacă tu...

— Nici eu, glăsui Lu dirz, simțind că, de vreme ce n-a putut prevedea panta pe care va aluneca discuția, acum nu mai poate să dea îndărăt. Nu uita că totuși strămoșii mei se trag din mileniul 9 ! Sint din neam de navigatori... nu mă impresionează nimic...

Prin aureola de raze albe băfind în galben, care cuprindeau pielea lui Lu, Ols văzu că obrazul ei a roșit.

— Noi nu mințim niciodată, spuse el foarte serios și-voit profesor, păstrind doar în fundul ochilor cenușil-albaștri un licăr glumeț. Nu spunem niciodată nici măcar minciuni convenționale. De ce să spui că nu te jenează nimic cind văd că ai roșit ? Am impresia că pină și absența hainelor de pinză te rușinează.

Lu își mușcă buzele și vorbi inciu dată :

— Da, e adevărat, nu m-am putut obișnui cu îmbrăcăminte asta de unde ! Mi se pare mereu că sint dezbrăcată — și în timp ce Lu spunea asta, Ols observă că roșeața de pe obraz i s-a întins pină dincolo de umeri.

— E simplu ! exclamă el, e atit de simplu, încit nici la școală nu se mai explică, așa cum în școala de pe vremea voastră nu li se explica elevilor de ce sint îmbrăcați cu haine de pinză. Inainte hainele erau mijloace de apărare contra frigului și căldurii, contra zgirieturilor și a tot ce vrei. Incetui cu incetul, ele au căpătat și o funcție estetică-socială tot mai importantă. Contesele, să zicem, purtau dantele nu atit ca să se apere de frig în budoarele lor, cit ca să se împodobească.

— Nu te mai osteni, il opri Lu, înțeleg că mai tirziu, cind clima a început să fie reglată, hainele și-au pierdut funcția practică. Totuși ! e greu să te obișnuiești cu un lucru care a durat vreo 30 de milenii, Omenirea nu renunță la nimic și... nu știu cum să spun... totuși estetica...

— Funcția estetică a sporit ! se inverșună Ols, și cea morală la fel, ba a mai reapărut, aproape predominantă, și cea practică. Estetic, hainele vechi măreau farmecul și misterul corpului, îi reliefau frumusețile și îi ascundeau imperfecțiunile. Ei bine, razele noastre de azi au același rol, căci numai scriitorii fantastici își puteau inchipui că în vremea noastră vor exista doar oameni frumoși. Undele sint semi-transparente, iau formă de falduri, văluri etc, strinse pe corp sau largi, subțiază sau îngroașă, dau un colorit mai viu sau mai ate-

nuaf, sugerează ansamblul frumos al corpului, reliefează unele părți și ascund altele, în funcție de gusturi personale, modă, frumusețe a corpului omenesc și tot ce vrei...

— Asta înseamnă, interveni Lu cu un zîmbet mic și stînjinit, că persoanele considerate de voi ca mai frumoase sînt dezavantajate, deoarece razele le protejează mai puțin.

Ols începu iar să ridă, privi în altă parte și continuă :

— Omului putea să-i fie rușine de organismul lui doar atunci cînd mai înfrunta sărăcia, bolile, intemperiiile, prejudecățile, viciile, imoralitatea ; nu uita că undele noastre de astăzi, păstrind foloasele necesare ale moralității, sporesc infinit farmecul și frumusețea pe care o iradiază unitatea sufletească și trupească a ființei umane. E și practic : undele economisesc substanță, nu au nevoie de spălat, reduc timpul de „îmbrăcat“ și „dezbrăcat“ la o simplă apăsare de buton, admitînd că cineva vrea „să se dezbrace“. Razele sînt izolatoare termice și antimicrobiene perfecte, lăsînd totuși larg deschiși, pentru oxigenare, absolut toți porii corpului. În plus, ele fac vetust vechiul costum interplanetar de tip scafandru ; se lătesc în forme lumino-dinamice și ajută omul ca atunci cînd zboară în vid, în afara rachetei, să-și păstreze oxigen în jur, să despică mai iute mediul exterior. De pildă, cînd am sărit de pe Pămînt pe rachetă, în apărarea ta..

Și deodată Ols se intrerupse, iar Lu se simți roșind pînă la călcîie. Bărbatul de lîngă ea nu spusese „în apărarea rachetei voastre“ ci în „apărarea ta“.

— Spuneai ceva despre prelungirea vieții, îngăimă ea timid, mai mult ca să schimbe vorba.

Ols, puternicul Ols, se intimidase și el ; se simțea mulțumit că se poate refugia într-o dizertație științifică :

— Șoarecele, spuse el din senin, trăiește 3 ani, dar devine matur în 3 luni. La fel, majoritatea mamiferelor cheltuiesc prin creștere cam a douăsprezecea parte a vieții. La om însă creșterea reprezintă aproape jumătate din viață : bărbatul crește pînă la 20—23 de ani, dar consolidarea sistemului osos se termină pe la 30. La fel, pe plan spiritual, un om își termina studiile de înaltă calificare abia pe la 30 de ani. Or vîrsta de maximă putere psihică și fizică era între 20 și 30 de ani : asta s-a constatat și în sport, și în rezistența psihică. Însemna că omul n-a apucat să crească bine, că a și început să îmbătrînească. Acum însă, la o vîrstă de 360 de ani, nu facem decît să ne situăm pe plan de egalitate în drepturi cu șoarecele, adică să facem ca faza de creștere să reprezinte abia 1/12 din durata vieții : restul de 40 de ani înseamnă suplimentul cucerit de om, favoarea de care se bucură el în comparație cu celelalte mamifere. Ar fi fost și

păcat ca un organism atît de complex să se dezvolte numai pentru a îmbătrîni imediat.

— Ai trecut tocmai peste partea cu pricina...

— Lucrul a cerut bătaii de zeci de mii de ani, continuă Ois, încă de pe vremea străbunilor tăi, deși ei, probabil, nu i-au dat importanță. O dată cu eliminarea tuturor bolilor, sărăciei și a altor rele, vîrsta a sporit în mod natural pînă spre o medie de aproape 100 de ani. Chiar în perioada cînd strămoșii noștri s-au imbarcat pe navă, media ajunsese la 97 de ani — dar pe navă, desigur, ea a scăzut treptat, din cauza condițiilor defavorabile. Adugă condițiile psihice, cînd pe toate planetele locuite au dispărut urmele oricărei diviziuni forțate a muncii și adugă, mai ales, metodele subatomice de mai tîrziu pentru eliminarea toxinelor și capeți dintr-un salt 160, vîrsta pe care vechii geriatri o considerau ca limită naturală a omului. Abia de aici începe însă faza cea mai interesantă.

Îi puse mina pe umăr, s-o facă atentă, îi căută privirile care le ocoteau pe ale lui și o întrebă :

— Poți să-mi spui care e „taină“ ce face organismul să crească, de la vîrsta copilăriei pînă la cea a bătrîneții ? Cum „știe“ organismul să crească așa și nu altminteri ? Cum știe să semene cu părinții lui ?

— Dacă prin „taină“ înțelegi ereditatea, nu merită să te mai obosești să-mi explici.

Ois își dezveli dinții într-un zîmbet larg :

— Ți se pare că știi, dar habar n-ai de ereditate. Pentru simplificare, o să-ți dau exemplul unei mașini. Uite, să presupunem că am o mașină de calculat pe care în cinci ani am deprins-o să efectueze calcule logice de tip, să zicem, 10, 20 și 30. Mașina-mamă va crea o mașină-copil care știe să facă exact calculele 10, 20 și 30 : nimic în plus. Degeaba adaptăm „mama“ și-o învățăm după naștere să facă și operațiile 40, 50 și 60 : ea nu mai are cum să intervină asupra construcției mașinii-fiică, pentru că a și născut-o. Pe planul biologic, desigur infinit mai complex, sub hățișurile a mii de generații și întimplări, se ascunde aceeași limită elementară. Ereditatea e „memoria“ materiei vii : materia organică „își amintește“ cum a crescut organismul tatălui și al mamei pînă în momentul reproducerii, și imită, cu unele variații, această creștere, precum și aceea a sutelor de generații anterioare. Îmbătrînirea...

— Înțeleg I strigă Lu infierbîntată. Organismul fiului nu are de unde „să știe“ ce s-a întimplat cu organismele tată și mamă după ce el a fost zămislit. Dacă, schematic vorbind, l-au născut la 30 de ani, înseamnă că el reproduce schema de creștere 1, 2, 3, 10, 20, 30 de ani : mai departe nu știe. Ajuns aici, organismul repetă operațiunea 30, adică stadiul atins la 30 de ani, bate pasul în loc datorită

unui fel de inerție numită maturitate: dar această inerție nu are suport ereditar, nu înseamnă dezvoltare. Deci începe regresul: după 10—20 de ani, curba vitală decade, pentru că organismul „nu mai știe ce să facă”: nu are informații innăscute despre felul în care au evoluat părinții după ce l-au născut.

— Exact!

— Dar tu uiți, obiectă Lu, că aici are rol și ereditatea celor patru bunici, opt străbunici și mai ales uiți lucrul cel mai important. Cel mai adesea, copilul născut din părinți virstnici e mai slab înzestrat, mai ales ca putere fizică. Deci nu poți amina vîrsta la care trebuie născuți copiii fără a împinge Omenirea la degenerare. Poți obține din părinți bătrîni copii reușiți timp de 3—4 generații, dar nu mai mult.

— Dar de ce asta? întrebă Ols, plesnindu-se zgomotos peste picior. De ce copilul născut din părinți prea bătrîni are zestre ereditară mai slabă? Tocmai pentru că organismul său a căpătat informații innăscute dintr-o perioadă cînd organismul părinților urma o curbă descendentă; părinții, cînd l-au născut, erau într-o fază în care organismul lor „nu mai știa” ce să facă și decădea: bătrînețea părinților i s-a imprimat pruncului drept însușire innăscută. Presupune însă că vreo cîțiva oameni de 5—6 generații trăiesc pînă la 160 de ani, mai presupune că ei reușesc, în mod deocamdată cu totul excepțional, să aibă un copil la vîrsta de 80, 90 de ani, fiind încă în plină maturitate. Și mai închipuie-ți că această cucerire e consolidată 5 generații la rînd, timp de 500 de ani, de știința biologică. Ai deci copiii nevoiți de ereditate să străbată un ciclu de 80—90 de ani: organisme-fiu „își amintesc” că după vîrsta de 30 de ani organismele-părinte au crescut, foarte lent, dar au crescut totuși, ori s-au menținut în putere un număr precis de ani. Presupune că obții oameni astfel fortificați și astfel născuți din tată-n fiu, care rămîn însă maturi pînă la 120 de ani. Gîndește-te că în decurs de 1.000 de ani acești oameni reușesc să amine data nașterii copiilor lor doar cu 5 ani, deci cu mai puțin de 0,5%, și iată că numai 40 de milenii de dezvoltare lină, fără opintelile științei, îți dau un spor „imediat” de 200 de ani. Dar încă în condiții cînd oamenii trăiesc atît de armonios, incit...

— Brrr! se strimbă Lu, ridicîndu-se și cuprinzîndu-și umerii între brațele încruciate. Nu-mi place! E nu știu cum, e... zootehnic! Îmi amintește de vechile teorii eugenice. Te pomenești că ai ajuns și la nașterea de laborator!

— Ba de loc. E tocmai contrariul eugeniei!

— Știu, știu! rise ea incurcată, zgribulîndu-se mai departe. Eugenia se baza pe rasism, pe ereditatea invariabilă, pe cînd voi, dimpotrivă, ai pus accentul pe moștenirea trăsăturilor dobîndite, pe

transformarea eredității prin mediu. Dar este eugenică, zootehnică a-
ceastă dirijare și „planificare“: cind și cum să naști etc. etc., brrr!
— și din nou Lu se scutură: Mai bine era în timpurile vechi!

Ols începu să ridă, o trase de mină, ca s-o silească să se așeze
îndărăt, lângă el, dar ea își zmuci mina și rămase în picioare, in-
fruntindu-l, cu brațele încrucișate peste piept și cuprinzându-și umerii.

— Degeaba lauzi vremurile vechi! spuse Ols, amenințînd-o cu
degetul. Tocmai că atunci statul era nevoit și îndrituit să dirijeze
parțial mișcarea natalității: nu admitea căsătoria anumitor bolnavi,
punea impozit pe celibat, dădea ajutoare de naștere. Abia
mai tîrziu, cînd s-a ivit bogăția comunismului, a dispărut orice nece-
sitate de asemenea dirijare. Procesul de prelungire a vîrstei s-a pe-
trecut spontan. Dintre oamenii care ajunseseră să trăiască 160 de
ani, doar o mică parte a avut dorința, curajul sau înțelepciunea de a
zămisi copii și mai tîrziu. Dar copiii lor s-au înmulțit, și natalitatea
celor de vîrstă lungă a ajuns mult mai înaltă: oamenii de 160 de
ani ajunseseră să aibă cîte 10 sau chiar 20 de copii, în vreme ce sub-
centenarii nu depășeau o medie de 3—4 copii. N-au trecut decît vreo
5.000—6.000 de ani, și oamenii cărora calculul ereditar nu le sortea
decît 80—100 de ani de viață, văzînd între ei tot mai adesea oameni
de o vîrstă aproape dublă, au început să-și mustre părinții care-i
aduseseră pe lume prea devreme, ba chiar să-i blesteme.

— Așa cum mi-aș blestema eu străbunii!

Ols păli îngrozitor. Cuvintele ei explodaseră din senin, încărcate
de ură, cu desperare. Fața îi era schimonosită, continua să stea în
picioare, fruntea ei era ridicată provocator. Așezat pe pămînt,
Ols o vedea cu un cap mai înaltă decît munții din zare, dominîndu-i,
sălbatică, cu ochi care priveau luminați pe dinăuntru, ca ai unei pisici
în faptul nopții. Corpul plin de armonie îi era acum contursionat: nu
o Venus frumoasă prin senina și neștiutoarea ei împăcare cu lumea
în care trăiește, ci făptura genială și blindă ce s-a ridicat din bezna
mileniilor, s-a ridicat de pe brînci, a ajuns să domine munții și florile,
și Soarele și lumina și regretă cu năprasnică durere că nu și le poate
păstra pentru totdeauna, că se va întoarce supusă sub dominația lor,
în veșnicele spirale ale naturii indiferente, inconștiente, atotstăpîitoare,
ființa redevenind lut și iarbă, și apă pe vreo planetă oarecare, o
superbă frumusețe care a luminat și a stăpînit lumea pentru o clipă,
ca să se stingă imediat și pentru totdeauna.

Voi, oameni care ați trăit! Cum vom putea vreodată să vă
reciștigăm? Să revedem în fața ochilor acea licărire a personalității
voastre unice, pe care nimic și nimeni nu va putea s-o înlocuiască
vreodată! Multe va izbîndi Omenirea, dar pe voi, care ați pierit,
cum vom putea vreodată să vă reciștigăm, cum vom putea să ne

bucurăm, măcar o clipă, de acel licăr al vieții voastre, pe care nimic nu poate să-l redea și să-l sugereze atât de bine ca viața însăși? Cum am putea, măcar o clipă, să-i trezim pe cei morți în mizerie și suferință și să le mulțumim, să le arătăm lumea noastră de azi? Cum am putea să vă recuștigăm, să vă avem alături de noi? Tu, Da Vinci! Cu câtă bucurie am repune în mina ta dalta și penelul! Și tu, Paganini, ce n-am da să ascultăm odată arcușul tău! Genii fără seamăn, opere de inegalabilă artă a naturii și societății — inegalabilă pentru că fiecare ați fost ceva unic ce nu se poate repeta niciodată toți sînteți pierduți, irevocabil, definitiv, și nimic nu se mai poate întoarce: în fața noastră se cascadează numai viitorul, un viitor infinit, frumos și strălucitor, dar care se termină invariabil pentru fiecare om cu unul și același pas în neant. Am învins nedreptățile, sărăcia, boala, învingem depărtările, totul, dar a rămas și rămîne în fața noastră, ca o creație a infinitului, meterezul numit „sîrșit” sau „picie”. Unde există infinit, acolo e și moarte.

Strigătul de totdeauna al omului năsunase în cele câteva cuvinte ale lui Lu, trimise cu obidă peste minunatele înălțimi ale noii lumi.

Ols nu putu să-și revină clipe în șir. Psihicul lui nu putea suporta vederea unui protest atât de intens; îl îndurera spectacolul durerii, fusese obișnuit întotdeauna să împartă cu oamenii poveri și suferințe, dar acum, tocmai la un om de care se simțea atât de puternic atras, nu putea interveni cu nimic. De altminteri, decența lui bărbătească îi impusese întotdeauna să trateze Dușmana, veșnica Umbră, cu o ușoară ironie nepăsătoare, niciodată cu ură fașșă. Protestul fetei i se părea indecent, fișnit din adîncurile carnale ale instinctului de conservare și mărturisind o slăbiciune și o durere pe care omul nu trebuia să le mărturisească niciodată sau, în cel mai rău caz, o dată, în treacăt, cu un zimbet plictisit. Ca toți oamenii foarte puternici, Ols putea suporta lupta cu un adversar oricît de tare, dar nu putea răbda nici o clipă confruntarea cu un om care are un moment de slăbiciune. Fata, al cărei cap scăpărător domina munții, era slabă, prin starea pe care o mărturisise, și totodată era puternică, prin revolta ei, prin faptul că în vocea ei melodioasă de contra-alto răcnea sălbatic, ca o fiară, o năprasnică și strălucitoare sete de viață. Putere? slăbiciune? — pînă la urmă, Ols n-ar fi putut spune ce i-a evocat strigătul fetei și nici dacă l-a intristat, l-a dezgustat sau, dimpotrivă, i-a stîrnit admirație. Era răscolit, simțea cum îi fuge singele din obraz — și amîndoi, incremeniți de parcă i-ar fi străbătut din senin curentul unui trăsnet, rămăseră așa, nemișcați, minute în șir.

Intr-un firziu, Ols se răsuci cu fața în iarbă. Știa că s-a apropiat de rezolvarea misterului omenesc care-l preocupa și — oricît de greu îi venea să continue pe această cale — era hotărît să rezolve ecuația pînă la capăt.

CAPITOLUL XX

Urmă, parcă netulburat :

— S-a ivit apoi, cu ajutorul științei, o nouă lege biologică. Să zicem că mă nasc după 10 generații care au avut copii la 200—300 de ani, și am un copil la numai 30 de ani. Ei bine, copilul meu își va putea păstra totuși tinerețea pînă la plafonul maxim de 300 de ani, atîns de străbunicii mei. E legea plafonului maxim, ireversibil, căci și copilul copilului meu va păstra această cucerire.

— Dacă aș naște copii, gîndi Lu cu glas tare, ei m-ar blestema pentru că se nasc ca niște infirmi : în 30—40 de ani abia ar apuca să îmbătrînească și să moară lingă un soț care abia începe să-și trăiască prima tinerețe.

— O, nu, se grăbi să răspundă Ols, și păli iarăși.

Aruncă o privire grăbită asupra fetei, și se ridică lute în picioare. Aflase tot ce voia să afle și era dornic să schimbe vorba. Se îndepărtă cîțiva pași cerînd prin televizor, pe o voce scoborîtă, ceva de mîncare. Intînsă pe spate, în iarbă, simțînd cum o învăluie prin unde parcă și răcoarea și căldura, Lu admira statura colosului care se afla în picioare în fața ei, un om puternic, dar nu îndesat, cu mușchi alungiți, cu linii robuste și zvelte totodată, o forță fizică spiritualizată. Il admira așa cum admiri o operă de artă într-un muzeu, fără a avea preferența s-o pozezi vreodată.

— Ols, ia spune, cum de poți să faci o casă și nu poți să faci și mîncare ?

Ols începu să ridă : îl amuza la ea ceva de copil și, în același timp, citea în trupul întins în fața lui amintirea marelui efort de pe navă, care simboliza pentru el și truda omenească infinită, dar și o forță vitală care poate căpăta forma unei pasiuni infinite. Malonia, superb exemplar sufletesc și fizic al mileniului 42, n-avea această reminiscență, de slăbiciune și copilărie : era ca o statuie insufletită, tăiată dintr-o singură bucată de marmură omenească.

— Ce e de ris ? se supără Lu.

— Casa n-o înghiți ! Infinit mai complicată e fabricarea, din lumină, a unei hrane demne de organismul omului. Aici n-am înaintat prea mult față de „Arca lui Noe”, doar la calitate și gust ; abia acum...

Se intrerupse, făcu un semn lung cu mina și, după cîteva mi-

nute, alergând prin iarbă, reveni cu hrana lansată dintr-un mic proiectil, ale cărui arcuri mai tremurau încă.

— Uite un bob de strugure, spuse el întinzându-i un fruct albastru a cărui mărime îi evoca lui Lu mai curînd un pepene, ufte și proteine de fazan, cu extract albastru de lumină, ufte și...

Îi înșira în față diferite mîncăruri, ținînd mereu ascuns un obiect în fundul palmei.

— Ți-am adus o mare raritate, rise el la urmă, privînd-o lung. Am cerut ceva pentru o față careia nu-i place îmbrăcămintea de unde și care probabil nu apreciază nici suportul de hrană. Am cerut ceva rar: un șervet antic, și încă unul de pinză. Lu, spuse el grav, întinzîndu-i mîncarea și anticul șervețel, Lu, tu vei trăi mult. Detoxinizantul a început să acționeze: îți dau pe puțin 100 de ani. Cit despre ce-ai spus, că vei naște oameni care-și vor termina viața alături de un soț care abia și-o începe, n-ai dreptate. Asupra copiilor tăi va acționa legea plafonului maxim, în caz... în caz că... — și deodată Ols, om al mileniului 42, care nu se jena de nici un subiect, începu să se incurce la fel de inexplicabil cum se mai incurcă și azi unii contemporani ai mei, după aproape 10.000 de ani.

— Da, poate voi avea copii de vîrstă lungă, confirmă amar Lu, în caz că... în caz că... în caz că voi găsi un om al acestei societăți, un viețuitor de 400 de ani, un om dispus să trăiască, tînăr, lingă o bătrînă, să-i închidă ochii sau să trăiască 10 ani cu ea, ca apoi, el fiind încă tînăr, să părăsească mica persoană cu minte de copil și trup de bătrînă.

O cută groasă reapăru între ochii cenușii ai lui Ols, vechea cută care nu se mai ivise de la apariția „Arcei lui Noe”, din cursa aceea colosală prin care readusese Omenirii pe strămoșii ei pierduți.

— Există oameni în conflict cu vremea lor, vorbi el încet, cu ochii ațintîți asupra vechilor Carpați. Am iubit o femeie și, deși nu mai e vremea jurămintelor, am avut senzația și siguranța iubirii veșnice. Și totuși ea s-a dovedit mai vrednică de vremea noastră, de vremea care, fără să oblige, îngăduie mai multe schimbări de convingere. A fost în pas cu cerințele societății, a fost mai vrednică și m-a părăsit. Azi s-ar întoarce, și încă mă înfloară...

Lu tresări imperceptibil; știa că e vorba de Malonia.

— Dar, urmă Ols, în ea am pierdut un principiu, o stare sufletească, e greu să-ți explic. Să nu spui că sînt un mistic care crede în vechea legendă a celor două jumătăți ale mărului de aur, căutîndu-se peste vremuri. Și totuși, și totuși, și totuși..., ingină el pierdut, și totuși sînt că în viitor oamenii se vor ridica mai sus, adevărata varietate a universului numit Om o vei găsi în unitate, vei găsi 1.000.000 de femei într-una singură. Una singură, la care, după

ce ți-ai strins destulă experiență de viață, să te oprești o dată pentru totdeauna.

În fața acestei micuțe pămîntene, îndepărtată și copilăroasă, căreia i se destăinuise numai sincer, căci sincer era cu toți oamenii, ci mai profund, văzînd în el însuși, poate mai adînc decît văzuse pînă atunci, colosul psihic Ols, cu 24 de specialități științifice, pentru prima oară în viața lui, simți că genul acesta de costum de raze pe care-l purta de 235 de ani e parcă totuși cam sumar. Se așeză lingă ea, pe iarbă, și atunci își dete seama că ceea ce îl tulbura era de fapt nu „costumul“, ci această dezgolire sufletească.

Lu, privind în altă direcție, cu brațele arcuite sub cap, stătea nemișcată și de n-ar fi fost zvicnirile de respirație ale pieptului ai fi zis că-i o statuie mai micuță, din vremea cînd oamenii nu erau atît de înalți și cînd ea ar fi fost socotită înaltă față de alții.

— Spun totul sincer pînă la capăt, vorbi Ols, săltîndu-se într-un cot și căutîndu-i privirea, apăsîndu-i umărul, ca s-o întorcă cu ochii spre el. Prefer o prietenie scurtă, chiar de numai 50 de ani, chiar cu riscul de a-mi vedea iubita îmbătrînind lingă mine în timp ce mai sint tînăr, dar să știu că această scurtime a iubirii e veșnică.

— Uite un dinosaur! exclamă Lu.

Vorbise atît de serios, și toată scena era atît de stranie, încît Ols se ridică intrigat în capul oaselor.

— Nu, nu te uita în jur, tu ești dinosaurul, stimată „supraom“! strigă Lu și pentru prima oară de cînd o cunoscuse, Ols o văzu rîzînd în hohote.

Destinsă, cu miinile sub cap, cu pieptul zguduit de hohote, ridea cu o nestînghereală și fericire total contemporană, așa cum Ols văzuse oamenii rîzînd în vremea lui și cum nu credea că oamenii trecutului ar fi putut ride vreodată.

Lu, înghețată de spaimă și de respect alături de acest colos supracult și supraputernic, care numai într-un deget părea să aibă mai multă știință decît toți străbunii ei la un loc, gusta acum un zguduitor sentiment de eliberare. Din obiect de muzeu, Ols devenise o ființă vie și accesibilă, cu care putea sta de vorbă. Pentru prima dată de cînd coborise în Noua Lume, întîlnea un om pe aceeași treaptă cu ea; dacă nu pe aceeași treaptă a cunoașterii lumii, a vîrstei și puterilor multiple, atunci măcar pe aceea a caracterului, a unei vulnerabilități mici, oricît de mici, dar care să-l facă om și nu zeu.

— Ești un dinosaur masculin! repetă ea printre hohote, vrei ca o femeie să-ți dedice veșnicia, întreaga ei viață, ultima bătaie a pleoapelor, în vreme ce tu, după moartea ei, nu mai ai de trăit decît un biet secol-două acolo, cît să schimbi 10-20 de soții.

Spunînd acestea, Lu, care nu se atinsese de mîncare, își lepădă prețiosul șervețel de pe genunchi, îl împături cu grijă și o rupse la

fugă — nu știa nici ea bine de ce. Ols ar fi putut s-o prindă lesne, dar îi plăcea grația acelei fugi și o lăsă să ia avans. O văzu cum ajunge pe marginea prăpastiei și cum, cu un ușor țipăt de teamă și excitare copilărească, se aruncă în gol. Bărbatul izbucni în hohote puternice și porni masiv, într-o goană vijelioasă, spre locul unde dispăruse ea. O văzu căzind dezordonat, își luă vânt ca de pe o trambulină și sări vertical, cu brațele întinse în jos, ușor indoit pe spate. Cind ajunse aproape la jumătate, observă că Lu țîșnește în sus înspre el. Încercă s-o prindă, dar fata, degravificată, era mai vioaie în mișcări, și în vreme ce Ols se prăbușea ca o piatră la fund, ea, cu un riset, se feri înlături și se opri pe o mică platformă situată la jumătatea drumului.

Cind Ols, acum degravificat și el, țîșni îndărăt, în înalături, spre platformă, fata dispăruse de mult. O regăsi pe platoul inimiresmat din virful muntelui, rizind, la o prudentă distanță de el, și gata s-o rupă la fugă în caz că ar fi încercat s-o prindă. A sări fără greutate, degravificată, era unul dintre sporturile ei favorite, unul dintre puținele lucruri care-i plăcuseră din prima clipă a sosirii ei pe Pământ, căci îi aminteau și de navă.

Ols, ca s-o prindă, folosi o șiretenie. Se prefăcu obosit, gîfîia vizibil și se prinse de un palmier mic, indoiindu-l, ca și cind s-ar fi atîrnat de el din pricina oboselii. De fapt însă, în lipsa greutății, nu putea fi obosit și, neavînd greutate, nu putea nici indoi palmierul; îl indoise prin forța mare a mușchilor, proptindu-și picioarele în el și prinzîndu-l cu amîndouă brațele. Îi incurcă virful între crăcile unui pom învecinat, se întinse între ramuri la orizontală, formînd astfel un arc improvizat, a cărui săgeată era el însuși. Cu o lovitură de pumn, desprînsse palmierul de crăcile înconjurătoare și, cind copacul se dezdoi, săgeata bronzată a trupului lui Ols țîșni brusc prin aerul albastru, înspre fată.

Lu îl văzu abia după o clipă. Scofînd un strigăt de spaimă și veselie, făcu un salt în altă direcție. Ols își indoi trupul, dar nu putea coti prea mult, și trecu vijînd pe lingă ea, neputînd să se oprească. În salturi mari, de cite zece-douăzeci de metri înălțime. Lu o rupse la fugă în direcția contrară. Lipsită aproape de orice greutate, își lua elan de la sol și sărea peste culmile brazilor cu un țipăt de încintare, mai ales că vîntul, purtînd-o, îi prelungea săriturile. Ols, în sfîrșit, izbuti să se agațe de niște liane, oprindu-și existența de săgeată, și o porni îndărăt, după ea. Însă, în loc să se avînte de la sol, se sprijinea cu piciorul gol drept în virful brazilor, sărînd pe o traiectorie mai puțin curbă și micșorînd astfel distanța care îi despărțea. Cu un nou țipăt, Lu își schimbă direcția și se pierdu printre tulpinele marilor trandafiri albi, a căror înălțime o întrecea

mult pe a ei. Ols o căuta, spunea tot felul de glume s-o facă să ridă, s-o oblige astfel să-și trădeze poziția, dar zadarnic. O găsi abia într-un firziu, pitită sub o petală albă, rizind pe infundate și izbucnind în strigăte cind se văzu descoperită.

Bărbatul rupse uriașa și enorma petală (numai trandafirii de-gravificați puteau pe atunci atinge asemenea proporții uriașe: prin înlăturarea greutateii dispăruse una dintre principalele frine ale creșterii lor). O înveli pe Lu în petala ruptă, ca într-o veche mantie de hermină, o cuprinse pe după umăr și sări, cu ea împreună, în înălțimi. Deveniți serioși, zburară multă vreme, cu mișcări line și uniforme, prinzindu-se cruciș de miini, așa cum se prind și patinatorii, și folosind dibaci fiecare toană a vintului. Ols, cu ochii lui exersați, zări și citeva perechi de aripi, lăsate probabil de niște copii, căci erau cam mici. Și le prinseră de miini și de picioare și, în mai puțin de jumătate de oră, Lu avu marea satisfacție să poată prinde din zbor o rindunică. Pasărea era îngrozită, dar Lu o mingie și îi dădu drumul. Alergară apoi pe fața lucie a unui lac de munte; fiind lipsiți aproape complet de greutate, oglinda apei îi zvirla elastic în sus, în cele mai ciudate poziții, iar Lu, rostogolindu-se peste cap, prin aer, striga încântată, fără să știe ce-i oboseala, pină simți dintr-odată că i s-a făcut foame.

După ce-și recuștigară greutatea, se așezară pe locul de unde plecaseră, și Lu începu să mănince. Ols o privea cu coada ochiului. I se părea că voioșia fetei a avut totuși ceva artificial, forțat. Iși amintea de cuvintele ei profetice și se vedea tinăr și viguros, închizind pleoapele unei ființe îmbătrinite peste noapte alături de el și rămânind singur, un veac sau chiar două, vreme suficientă pentru a schimba, cum spunea Lu, zece sau chiar douăzeci de soții.

Un om mai slab decît Ols, de-ar fi vrut s-o cucerească, poate ar fi înăbușit-o cu jurăminte și îmbrățișări ori s-ar fi revoltat împotriva profeției făcute de tinăra din fața lui, ori, ca să respecte regulile de autodisciplină, simțind cum crește enervarea în el, în locul trapezului ar fi sărit în pomul alăturat, începînd să se rotească pe crengi. Ols însă lua o hotărîre pentru toată viața, și ceea ce îl preocupa și îl uimea nu era simpla cucerire a unei iubite, ci cunoașterea caracterului omenesc. Iși amintea acum, cu claritate halucinantă, frînturile de secundă de pe navă, cind menținuse racheta lui în direcția Soarelui și a morții, nu pentru că l-ar fi atras doar un trup de femeie, oricît de frumos ar fi fost acesta, ci pentru că îl chema o taină a sufletului omenesc, răsufflarea de o clipă a Omenirii, acea răsufflare care fără de el s-ar fi stins, poate o sticlire a infinitului.

— Știi ce-mi place la tine? întrebă el deodată. Știi de ce ai

rezistat unui șoc care te-a aruncat cu zeci de mii de ani înainte ?

— Nu știi, zimbi Lu ascunzându-și fața îndărătul bobului de strugure. Asta numai un dinosaur și un „supraom“ ca tine poate să știe.

Ols o învăluî într-o privire în care ardeau împreunate fericirea lui de bărbat matur cu înțelepciunea lui de filozof trecut de două secole și îi spuse, adîncindu-se în ochii ei verzi-căprui :

— Oricare ar fi șocul tehnic și cultural pe care l-ai simțit văzîndu-te azvirlită peste zeci de milenii, oricare ar fi treapta de cunoaștere pe care stai, tu ai înțelegerea armonioasă a întregului. Tu scizezi Ansamblul. Așa intuiau lumea naivii și sublimii greci ai antichității, așa a luminat-o fulgerul neconținut al gândirii lui Marx, această înțelegere au avut-o toți cei care au supraviețuit, tineri, pînă azi. Ai un farmec al felului de a întreba, de a răspunde, o slăbiciune și o putere, o rezervă inepuizabilă de revoltă și de uimire, un fel anumit de a te extazia în fața unei flori, ceva în care există și grație, și omenie, și viață, chiar în ceea ce e slab și pieritor. Mă supără felul în care te nesocotești și te simți inferioară, numai pentru că ești venită de pe altă treaptă a dezvoltării umane: nu-ți dai seama că intruiești ceea ce a fost întotdeauna esențial pentru om, pentru rațiunea, sufletul și grația lui. Tu, înainte de toate, ești Om. Cred că dacă aș fi cunoscut-o pe Venus din Millo, la fel m-aș fi îndrăgostit de ea...

— La virstele voastre astronomice îți convine ! rise iritată Lu. Un secol să te drăgostești cu Venus din Millo, altul cu Cleopatra, al treilea cu Julieta și al patrulea cu... cu... — și deodată risul îi pieri de pe buze — cu cine s-o nimeri.

Stătea cu bobul de strugure pe jumătate devorat, căzut lîngă ea, cu șervețelul de pînză uitat peste poala de raze și deodată începu să plîngă. Plîngea așa cum au plîns întotdeauna femeile îndrăgostite pînă peste urechi, care nu mai țin seama de nimic, nici de vîrstă, nici de viitor, nici de orice altceva pe lumea asta, adică plîngea așteptînd să fie cit mai repede luată în brațe, sărutată și consolată.

Ols însă, neobișnuit cu asemenea manifestări, se gîndea că n-ar fi potrivit nici să-i vorbească în această stare, nici să abuzeze de slăbiciunea ei. Se îndepărtă cu pași rari; stătu de vorbă vreo jumătate de oră cu Bab, dîndu-i instrucțiuni prin televizor și lăsîndu-i fetei de pe iarbă întreg timpul necesar pentru a se liniști.

Cînd se întoarse, o găsi cu ochii spălați de plîns. Șervețul, un șervețel de pînză, o piesă rară, ședea alături de ea, ud și mototolit. În loc să se umfle de pe urma plînsului, ochii ei se limpeziseră și mai mult; erau aproape la fel de mari ca aceia ai Maloniei, și în ei Ols regăsi acea scînteiere a infinitului pe care-o pierduse.

— Ascultă, Lu, spuse el grav. O să mă bat pentru viața ta. Nu

voi admite ca tu să mori bătrână în brațele mele, cit timp eu mai sint matur și te iubesc. O să găsec eu ceva. Și dacă n-oi găsi și dacă o să pieri înainte de mine, n-o să mă sinucid, cum au încercat să procedeze compatrioții tăi de pe navă. N-o să mă sinucid, că nu trăiesc doar din iubire, și lumea mai are nevoie de mine. Dar ce vorbim acum e pentru veșnicie. Iubirea de care îți vorbesc, oricît de scurtă, e pentru veșnicie. Eu în iubire o să rămîn mereu al tău. Altă femeie n-o să mai iubesc.

Lu ar fi plins din nou, dar se temea că el iar o să plece, lăsînd-o să se liniștească singură. Și nu mai voia să rămînă singură. Și de aceea nu-și îngădui să plîngă. Trecuse ziua, era un nou amurg, de astă dată natural; o perdea de protecție apăra parcul de sorii artificiali, iar Soarele cel mare își trimitea ultimele raze pieziș, propîndu-le de pieptul lat și fin al lui Ols. Lu se ridică în picioare, în fața lui Ols, și simți cum o dibuie, prin mantaua ei de unde albe, cîteva raze ultraviolete, prietene ale omului și soli îndepărtați ai Soarelui care voise cîndva s-o mistuie. Se opri la un pas de Ols, cu brațele atîrnînd în jos, și îngăimă:

— Cum ai spus? Mai spune o dată...

— Pentru veșnicie, repetă Ols. Mereu și mereu, unul pentru celălalt.

Lu își petrecu brațele moi după ceafa lui — abia îl putea cuprinde — și se cufundă într-un sărut în ale cărui clipe revăzu întreaga goană a stelelor și a lumilor printre care gonise întreaga ei copilărie. El o sărută pe umărul care roșea atît de ușor, și Lu se ghemui mică la pieptul lui. După o clipă, Ols simți pe piept ceva umed, dar ea îl strînse febril în brațe și murmură:

— Plîng, lasă-mă să plîng, nu pleca, dinosaurule!

CAPITOLUL XXI

Într-un avînt unic, miliarde de oameni răspuseseră la chemarea de a locui prima planetă care avea să se deplaseze în spațiu, în locul vechilor rachete. Proporțiile planetei, asemănătoare cu cele ale Pămîntului, și cifra de 2,7 miliarde de locuitori erau simbolice alese. În anul I al erei noastre, cînd fusese lansat primul satelit artificial, atîta număra populația gîbului pămîntesc.

Pînă în anul 41.043, pînă la planeta-exploratoare, Omenirea alcătuisese un singur trunchi, cel care se trăgea de pe Pămînt: oricît de îndepărtate erau noile planete, ele făceau parte din același complex de sisteme ca și Pămîntul. Acum însă, cei 2,7 miliarde de oameni — locuitorii noii planete, aveau să sădească în nemărginirea galaxiilor un nou arbore omenesc, pornind de la simburele noului Pămînt,

să caute viața, dacă ea există, și stabilirea unei legături cu arborele principal, dacă va fi posibil.

Puntea de comandă a planetei era situată în vârful unui munte înalt, pe care ședea Ols. Pe baza cererii sale fusese ales comandant al nesfârșitei expediții, pentru că avea cunoștințe neobișnuit de întinse și mai ales pentru că, în cițiva ani de administrare a Pămîntului, ajunsese să cunoască vechea planetă ca nimeni altul. Pămîntul II, adaptat într-un timp record, era o reproducere fidelă a Pămîntului I, cu monumentele sale și cu o bună parte a geografiei sale. Pe noua planetă se aflau și cițiva dintre pasagerii fostei „Arce a lui Noe”, iar la muzeul planetei se afla și o copie fidelă a „Arcei”.

Pentru Ols nesfârșita expediție nu însemna numai sădirea unui nou arbore uman sau căutarea vieții în univers. El visa să învingă Timpul, astfel încît întreg trecutul, tot ceea ce însemna ani de diferență între el și ființa iubită, să-și piardă valoarea și să pălească în fața iubirii așa cum pălește scinteia unui licurici în fața infinității luminoase a sorilor creați sau mutați de voința omului.

— Nu se poate, nu se poate!..., repeta mereu Lu, așezată lângă el într-un hamac făcut dintr-o mare petală de trandafir albastru, pe puntea de comandă a planetei. Puntea se afla lângă un platou uriaș, unul dintre capetele marelui telescop curb care străbătea de la un antipod la altul întreaga planetă. Nu se poate, spunea ea încet, cuprinzîndu-l într-o privire. Poate că diferența de timp între noi și restul omenirii mă va face să cîștig cîteva zeci sau sute de ani față de cei rămași pe vechiul loc. Dar asta nu-mi va schimba cu nimic vîrsta biologică: la fiecare sută de ani cîștigată de mine tu vei cîștiga mii, și diferența dintre noi va rămîne aceeași. Dar e bine și așa, îmi va ajunge o viață de iubire... Să-mi găsești la bătrînețe un soț în vîrstă și o pereche de cirje... dar e bine și așa..

— Vom vedea! repeta Ols încăpățînat. Și în fața ochilor îi juca trupul gol și încordat care țîșnise peste zeci de mii de ani, prin „Arca lui Noe”, ca să-l întîlnească pe el și iubirea lui nesfârșită.

Conștiința scurtimii vieții umplea iubirea ei cu o intensitate pe care Ols n-o putuse bănuî niciodată și nici n-o văzuse la oamenii epocii sale. Iși dădeau seama de sfidarea pe care o reprezintă pentru timp și natură dragostea unor oameni atît de diferiți; și în această superbă sfidare pe care o proclama iubirea lor, ei simțeau că trăiește însăși specia omenească, străvechea spiță care învinsese atîtea, supra-viețuise la atîtea și refuzase să se stingă vreodată.

Pentru alte femei, care aveau de trăit 400 de ani, un an-doi de despărțire însemna o greutate, nu însă și o nenorocire... Lu însă trăia cu o intensitate supremă, din clipe făcea secole, iar dragostea lor evoca mărețe dezlanțuirii cosmice.

În timp ce Pământ II, înainte de lansare, gravita deocamdată pe orbita sa naturală, Ols, la coordonatorul de comandă primea vești despre cele 2,7 miliarde de membri ai echipajului planetei. Nici nu porniseră, și numărul lor se înmulțea, noi invenții și noi opere artistice erau înregistrate pe coordonatorul științific cu o lușeală care părea delirantă. Omenirea, care de mult încetase să mai înainteze pe brînci, îi apărea acum sub forma unui exploziv avînt, care sondează victorios marginile tuturor lumilor știute, și luminează fîrde necunoscute, care luminează poate chiar și acolo unde se întinde imperiul negru al morții prea timpurii, cea care pindea exemplarul de superbă umanitate de lingă el.

— Pornim? îl întrebă pe Ols șeful de echipaj.

— Pornim! spuse el. Lu, fii atentă. Pornim.

Dar Lu nu răspunse. Sufletul lui Ols îngheță deodată.

— Lu, repetă el, te iubesc, pornim!

Dar Lu zăcea întinsă fără mișcare în hamacul ei.

Ols, torturat de spectrul acelei iminente pieiri a ființei iute muritoare de lingă el, se repezi s-o zgîlție, desperat.

În ultima clipă, cu mințile lingă umerii ei, văzîndu-i chipul învăluit în raze, se opri. Oftînd de ușurare, își amintise un lucru de care uita din cînd în cînd, mai ales în frigurile unui moment ca acesta, și mai ales din cauza temerii negre care îi însoțea fericirea. Ulfase că Lu, după o zi de muncă, obișnuiește să doarmă.

Era ceva ciudat, ca în poveștile de pe vremuri. Pentru el — ca om al epocii fără de somn — era ceva unic, căci nu mulți oameni puteau să vadă pe atunci respirația regulată și fața liniștită, cu pleoapele coborîte, a ființei iubite.

Șeful de echipaj, un tinerel de vreo 40 de ani, îmbrăcat într-un costum de raze argintii, deși întreaga pornire era automată, îl mai întrebă o dată:

— Pornim?

Întreba ca să i se audă vocea răsunînd în întreaga Omenire pe care-o părăsea, pentru a o regăsi, cine știe cum și cînd, și dacă, și prin a cita generație, dacă nu cumva o și găsisse în munca lui exaltată pentru societate și în viața ființelor dragi. Știa că pornirea planetei lor nu va avea nimic spectaculos: o clipă, din cauza efortului energetic, luminile sorilor artificiali și ale tuturor planetelor vor pâlî, iar în clipa următoare, după un fulger de durere stîrnit de cimpul magnetic în mușchii fiecăruia, Pământ II va porni lin, și pasagerii lui nu vor observa nimic, decît că luminile Omenirii interplanetare se îndepărtează parcă. De aceea comanda de plecare era singurul lucru spectaculos și de altminteri simbolic, pornirea fiind hotărîită

automat. Necăpătînd răspuns și trepidînd în razele sale argintii, tînărul inginer întrebă din nou :

— Pornim ?

— Pornim ! spuse Ols.

— Direcția ?

— Infinitul sting ! comandă Ols.

Și în vreme ce, din lumina clipindă și apoi feerică a tuturor planetelor și sorilor artificiali ai Galaxiei Umane, noua planetă se desprindea lin, luînd viteză încetul cu încetul, Ols „dinosaurul și supraomul“, după un alt semn de rămas bun, se strecură pe puntea de comandă, purtînd o ciudățenie a zecilor de milenii trecute, un obiect care intriga milioane de colaboratori ai săi. Mergea spre hamacul în care, învăluită în costumul ei de unde, dormea Lu, și ducea în mîini un vechi obiect dintr-un material numit mătase : o plapumă cu care iubitei sale, ca o prejudecată, îi mai plăcea încă să se învelească atunci cînd doarme.

— SFIRȘIT —

INCHEIERE

M-am îngrozit, pur și simplu m-am îngrozit cînd am văzut ce s-a întîmplat !

Îmi cer scuze pentru romanul acesta absurd și mă grăbesc să-l iau îndărăt — în caz că a ajuns cumva în mîinile voastre.

Ca oameni din preajma anului 50.000, v-ați dat desigur seama de accidentul întîmplat, dar, ca să am conștiința liniștită, vă voi da pe scurt explicațiile mele, oricît de inutile ar fi ele.

Firește că ați ghicit că numai cuvîntul introductiv îmi aparține. Restul l-a scris debutanta asta mărginită de lingă mine, și iată cum :

Sînt de meseria mea instalator de planete. Literatura e pentru mine o distracție secundară, pentru care nu-mi rămîne prea mult timp. Eram în localul meu din Capitala spațiului 8 și așteptam dispoziții noi pentru mutarea unei planete nenorocite și vechi, asupra căreia consiliul nostru nu putea să ia vreo hotărîre. Ca să-mi treacă vremea, m-am gîndit să scriu o povestire pentru cei 854 de strănepoți ai mei. Se știe că pentru copiii mai mici de cinci ani e bine să descrii întîmplări petrecute cu zeci de mii de ani în urmă, fiind întîmplări mai simple, puerile aș zice, mai apropiate de înțelegerea lor. Abia apucasem însă să scriu cuvîntul introductiv, că a și venit dispoziția de mutare a planetei. Cum era și firesc, m-am repezit imediat să execut planul. Cuvîntul introductiv nu l-am luat cu mine. N-am lipsit de aici decît cîteva clipe ; cînd m-am întors, romanul era gata făcut și, spre stupefacția mea, gata difuzat în tot spațiul 8 al Omenirii !

Sînt dezolat și îmi cer scuze. Plecînd în grabă, am lăsat cuvîntul introductiv pe o mașină coordonatoare și ea a făcut restul.

E o mașină cu care m-am amuzat adesea, dîndu-i teme literare spre rezolvare. E foarte mărginită însă, și desigur — dacă ați avut răbdare să citiți cite ceva din povestirea de față — ați fost frapați de faptul că majoritatea numelor ilustre citate aici aparțin erei vechi. Sînt dinainte de anul 1958 (după stilul vechi). La fel, majoritatea comparațiilor și a figurilor de stil, ca și compoziția, nu depășesc nici măcar anul 2000 al erei vechi! Lucru explicabil prin faptul că mașina se specializase în trecutul îndepărtat: majoritatea cunoștințelor acumulate de ea se învîrt în jurul acelei perioade. Nu mai vorbim de grozăviile tehnice și de toate aberațiile pe care și le înșiră cu aerul cel mai grav din lume! V-ați tăvălit desigur de ris citînd explicațiile grosolane și naive asupra vitezei luminii, gîndului fără exprimare sonoră și toate celelalte. Chiar și în domeniul ei limitat, mașina are lacune serioase. Într-adevăr, trebuie să lîi mașină ca să ignorezi în așa hal relațiile între oameni și tot ce se referă la anul 41.042! De pildă ați fost izbiți, desigur, de felul candid în care mărturisește a nu înțelege de ce savanții care sar din baie obișnuiesc să strige „Eureka!”. Și cînd te gîndești că toate aceste lacune, contraziceri grosolane, greșeli și naivități sînt puse sub semnătura mea, un cîstit și modest instalator de planete.

Dar cel mai neplăcut m-a impresionat caracterul prăfuit al acestui așa-zis „roman"! Face o filozofie ieltînă despre omenire și pînă la urmă rezolvă totul printr-o banală povestire de dragoste! E explicabil, căci mașina a fost hrănită numai cu literatura a vreo 20 de secole vechi, dar și cu aceea incomplet și foarte prost asimilată, așa după cum v-ați putut da seama. Combină situațiile după modelul vechii literaturi, dar le cam lungeste, inventează unele caractere simpatice, dar le explică prea mult, ca și cînd copiii de cinci ani n-ar putea înțelege și așa mobilurile personajelor!

Acum însă, pozna a făcut-o, și nu-mi mai rămîne decît să retrag povestirea din circuitul planetar. Dacă întîlniți cumva vreo copie, vă rog s-o distrugeți imediat. Povestirea o s-o dau tot mașinii ăsteia, ca s-o transpună în versuri — poate că iese ceva mai de soi.

În orice caz, îmi dă de gîndit zelul cu care — fiind uitată cu contactul deschis — s-a grăbit să scrie un întreg roman pe baza unui simplu cuvînt introductiv. Asta arată că totuși această răblă desuetă e oarecum familiarizată cu literatura, în ciuda faptului că o pun mereu la treburi fără legătură cu arta. Am observat și cîteva combinații ingenioase, surprinzătoare din partea unei mașini atît de uzate. Poate că, virînd în ea încă vreo cîteva zeci de secole de literatură, și încetînd s-o mai înham la alte treburi, s-o fac pînă la urmă să poată scoate cite o povestire bunicică, pentru copiii mici de tot. Firește, niciodată n-o să poată să ajungă la subtilitățile artistice ale unui om viu. Totuși, e păcat s-o arunc: în vreo 500 de ani, dacă o dau pe mîna strănepoizilor mei, poate c-o să lasă din ea o jucărie literară interesantă.

POSTFAȚĂ

Din razele de lumină, prin disociere în electroni și pozitroni, se fabrică oxigen, hrană, metal. Cam straniu. Dar surprizele nu s-au terminat. Din snopuri de lumină se confecționează îmbrăcăminte practică și în același timp frumoasă: ea reține oxigenul necesar continuării vieții și în spațiile interastrale, este caldă sau răcoroasă, după necesități, și strălucește în culori plăcute, convenabil alese. Se apasă pe un buton și obiectele își pierd greutatea, se realizează, așadar, ceea ce se numește în ziare, antigravitația. Dar fiindcă trăim în epoca diverselor antiparticule există și antifotonul, adică antilumina, care are darul de a produce întuneric. Există și antisunet și se realizează viteze superioare vitezei luminii. Cam ciudat, nimic de zis. Dar „miracolele” nu se rezumă la fizică și la chimie. Biologia ne oferă posibilități de transformare la fel de extraordinare. Oamenii trăiesc pînă la patru sute de ani. Fiecare stăpînește zeci de specialități. Ei își pot transmite ketele și dorințele direct, prin contacte radiofonice între creier și creier, între creier și mașină. Ei au acum la dispoziție în locul spiritelor bune și rele mașini electronice, transistori și unde herziene, care, pe cît se pare, pot înfăptui mai multe decît spiritele din cele „O mie și una de nopți”. Oamenii morți în accidente pot fi readuși la viață, iar planetele, ca, de exemplu, Pămîntul, pot fi strămutate chiar și în alte sisteme solare. În fine, poate cel mai uluitor fenomen prin efectele sale practice este comportarea cu totul paradoxală a timpului și a vîrstelor: o navă cosmică, plecată în explorarea spațiilor interstelare, se întoarce pe Pămînt peste cîteva sute de ani... după socoteala celor de pe navă. (În jurul acestui eveniment este țesută întreaga intrigă a povestirii.) Însă la întoarcere, călătorii cosmici au surpriza să constate nu numai că Pămîntul a fost strămutat de pe vechiul său loc, dar că, între timp, pe planeta noastră au trecut mii de ani, și Omenirea s-a transformat complet din punct de vedere biologic. Nu însă și din punct de vedere uman — ne asigură autorul. Dimpotrivă, pămîntenii au evoluat pe scara înfinită a umanizării, și excesul de știință și tehnică nu numai că nu i-a dezumanizat, dar i-a ajutat să se debaraseze definitiv de rămășițele regnului animal. Ei cunosc dragostea pătimașă, cîteodată sînt și puțin geloși — lucru pentru care își fac în mod cu-minte imediat o autocritică activă. Ei știu să facă sacrificii și trăiesc în deplină înțelegere și pace; conflictele tragice le sînt necunoscute, deoarece orice divergență de păreri este în cîteva secunde rezolvată, folosindu-se ca un consultant și mașinile electronice perfecționate. Și cu toate că viața este extrem de evoluată, ea nu este totuși plictisitoare — ne asigură autorul.

Intr-adevăr, în toate aceste povestiri științifico-fantastice avem de-a face, din anumite puncte de vedere, cu o reeditare sau cel puțin cu posibilitatea de reeditare ultramodernă a vechilor legende, basme

și povestiri fantastice, de astă dată însă bazate pe o concepție materialistă, ateistă, o concepție științifică. Vechile povestiri își proiectau acțiunea în trecut: „a fost odată ca niciodată”. Aceasta era legat de ideea că în trecut se trăia mai bine, că în trecut oamenii erau fericiți, era primăvară eternă și pace. „A fost odată ca niciodată...” Pe atunci, animalele știau să vorbească, spiritul binelui învingea totdeauna spiritul răului, pe atunci oamenii trăiau sute de ani, erau cinstiți, puternici, cuminți și bine dispuși. Istoria ne-a dovedit însă că în trecut oamenii nu erau de loc mai fericiți, mai perfecți și mai puternici, ci, dimpotrivă. La ideea fericirii, Omenirea n-a înțeles să renunțe, dar realizarea ei o proiectează astăzi în viitor, într-un viitor ale cărui premise sînt puse astăzi în fările socialiste.

Poate există degravificare? Într-un roman științifico-fantastic, această idee este admisă, cu atât mai mult cu cît anumite ipoteze în această direcție preocupă anumite cercuri științifice.*

Vor exista oare oameni care să trăiască patru sute de ani, care să cunoască posibilitatea reînvierii nu de basm, ci a unei readuceri concrete la viață a organismului încă neputrezit, influențarea nașterilor prin pastile și realizarea paradoxului timpului? Cred că o discuție asupra unui asemenea subiect ar avea — în faza actuală a științei — un caracter cît se poate de steril. Răspunsul cel mai cert care s-ar putea da la întrebarea pusă este că o parte dintre aceste idei vor putea fi împlinite, despre unele „minuni” se și poate vorbi ca despre un lucru real (sateliții artificiali, minile mecanice conduse prin biocurenși, reanimări spectaculoase etc. etc.), iar altele, desigur, nu vor putea fi realizate niciodată. Dar care sînt acelea care vor putea, și care sînt acelea care nu vor putea fi realizate? Iată o chestiune la care ar fi mai greu de răspuns, dacă nu cu desăvîrșire imposibil. Dar scopul unui roman științifico-fantastic nu este să dea cunoștințe științifice valabile sub formă romanțată, să introducă deci elemente de fizică, de astronomie sau biologie în conștiința cititorului sub forma unui aliment diluat și ușor comestibil. Criticile adresate acestor povestiri, critici formulate de pe pozițiile severe ale rigorii științifice, mi se par că au greșit adesea din capul locului.

Genul științifico-fantastic corespunde unor reale necesități spirituale și intelectuale ale epocii noastre și de aceea nu se va putea niciodată renunța la el, în ciuda obiecțiilor care demonstrează — în mod just de altfel — caracterul imposibil sau cel puțin foarte neverosimil al unor idei cuprinse în aceste povestiri. Aceste romane nu vor ceda niciodată terenul unor povestiri perfecte din punct de

* În legătură cu textul lui C. Făgerașu, precizăm că e adevărat că masa degravifiată nu prezintă inerție. Acest lucru nu trebuie însă să ne inducă în eroare și să ne facă să tragem concluzia absurdă că dispariția inerției atrage după sine dispariția masei sau chiar a materiei. În ceea ce privește „dispariția masei — la viteza luminii” (în ciuda notei autorului care glumește pe această temă) trebuie să spunem că în realitate masa crește cu viteza, tinzînd către infinit, cînd viteza ei se apropie de viteza luminii (N.R.)

vedere științific — dar tocmai de aceea — aş spune: în mod necesar lipsite de elementul fantastic, și deci, din acest punct de vedere, poate mai puțin amuzante și stimulative. Căci pînă cînd ideile științifice ajung nu să fie complet verificate, dar să depășească măcar pragul verosimilului, ele pătrund de obicei atît de mult în conștiința epocii, încît tot elementul lor fantastic, adică neverosimil, se volatilizează. Autorul vechi își lua elementele fantastice, de care avea nevoie, din lumea animalelor; autorul modern și le ia din matematică, din fizică, din biologie. Criticile ce s-ar putea aduce romanelor științifico-fantastice de pe pozițiile unor exigențe ale corectitudinii științifice mi se par — sub un anumit aspect — asemănătoare acelor care s-ar putea aduce vechilor legende mitologice sau povestirilor medievale despre alchimişti și astrologi sau chiar romanelor lui Jules Verne. (Desigur, însă, nu trebuie să uităm că primele cîntau explicația finală a fenomenelor într-un spirit divin, pe cînd cele moderne slăvesc — cu mai multă dreptate — omul și societatea umană.) N-ar fi oarecum deplasat, poate chiar meschin, să obiectăm împotriva unora sau altora spunînd că animalele nu pot să vorbească, că omul nu se poate transforma în pasăre, că nu se poate face aur din aramă numai prin rostirea unor formule magice etc.? Aceste povestiri n-au pierdut nimic din valoarea lor — dacă au avut șirește vreodată valoare — numai datorită faptului că fenomenele fantastice pe care le relatează reprezentau un vis milenar al omenirii, un vis nelămurit, dar de neînfrînt despre fericire, despre eliberarea din jugul exploatării, despre cunoașterea tainelor lumii. Tocmai faptul că aceste creații au supraviețuit dovedește în mod grăitor valoarea lor socială.

Îmi imaginez o discuție între un fizician și un biolog, pe de o parte, și între autorul vreunei povestiri științifico-fantastice, pe de altă parte. Fizicianul și biologul nostru ar spune: — Eu îți demonstrez că ceea ce scrii dumneata despre viteze superioare vitezei luminii, despre fabricarea metalelor din lumină, despre telepatia electronică, despre oamenii care în timp de milenii (măsurate pe pămînt) trăiesc doar cîteva zeci sau sute de ani în timpul lor propriu (dar în ani echivalenți din punct de vedere biologic cu anii noștri obișnuiți) — îți dovedesc că toate acestea sînt niște absurdități, la care autorul nostru ar putea răspunde: „Da, recunosc, ele sînt absurde din punct de vedere al științei actuale. Dar ce ne asigură că ele nu vor intra peste zeci de mii de ani în sfera posibilităților realizabile? În defînitiv, cine ar fi crezut acum o sută de ani că se va putea realiza transmutația elementelor, și cine ar fi crezut acum patruzeci de ani că se va putea realiza eliberarea energiei atomice? Însuși Einstein protesta și ridiculiza asemenea ipoteze lansate de fantazii de atunci!” Dar fizicianul și biologul nostru ar putea răspunde din nou: „E adevărat, dar faptul că multe lucruri care ni s-au părut în trecut absurde, irealizabile, fiindcă erau în contradicție cu stadiul de atunci al științei, faptul că multe dintre aceste lucruri s-au reali-

zat, sau cel puțin și-au pierdut caracterul lor absurd, nu ne îndreptățește de loc să acordăm același grad de posibilitate și de verosimilitate oricărui produs al fanteziei libere. În definitiv, istoria ne oferă exemple și în acest sens, anume că nu orice previziune sau prorocie cu privire la viitorul științei a fost ulterior confirmată."

Purtată în felul acesta, discuția mi se pare că ar putea să se prelungească fără a se ajunge la o concluzie prea fertilă și tranșantă,

Cred că suspiciunea cu care privesc adesea oamenii de știință povestirile științifico-fantastice inspirate din știință se datorează unei manifestări oarecum exagerate a spiritului pozitivist, care este pozitivic chiar și ipotezelor, necum fanteziei. Pozitivismul consideră ca fiind dăunător pentru știință orice amestec al fanteziei. Or, unul dintre învățămintele cele mai importante ale istoriei fizicii din ultima jumătate de secol este că fantezia creatoare a jucat un rol însemnat și în cercetarea științifică și că eliminarea ei ar dăuna progresului științei. Acest lucru o știu foarte bine și cei care se ocupă efectiv de cercetarea științifică. Ei știu foarte bine că un cercetător înzestrat cu neobișnuite capacități intelectuale, cum este memoria, asimilarea rapidă, talentul matematic, gândirea precisă, rapidă, posibilitatea de concentrare, continuitatea și logica internă a raționamentelor, spiritul critic, nu este totuși în stare să producă rezultate valabile din cauza — cum s-ar exprima colegii săi — lipsei de fantezie. Desigur există fantezie și fantezie! În cercetarea științifică efectivă numai acele rezultate ale fanteziei pot pătrunde care prezintă posibilitatea unei verificări preliminare cât de cât de sumare, sau care pot fi încadrate într-o teorie cu consecințe ce se pretează principial la o verificare. Desigur, autorii povestirilor fantastice n-au pretenții la așa ceva, dar scrierile lor își au totuși un rost bine definit în ansamblul deosebit de complex al vieții științifice, al acelei activități sociale colective care contribuie la creșterea permanentă a științei. Căci aceste romane și povestiri fantastice, cînd sînt cît de cît bine scrise, șubrează puterea întinericului, a superstițiilor și misticismului, creează un climat de admirație și de respect față de știință, față de munca, față de activitatea științifică și, prin aceasta, contribuie desigur la intensificarea fluxului de cadre către știință; înlesnind astfel selecția cadrelor capabile de a face cercetări, contribuie la intensificarea sprijinului moral pe care trebuie să-l acorde științei societatea, contribuie la recunoașterea generală a rolului important pe care este menită să-l joace știința în viața noastră de azi și de mâine. S-ar putea din nou obiecta că unii cititori ar fi înclinați să ia în serios o serie de idei fanteziste, să creadă fie că ele au fost realizate, fie că sînt realizabile (cel puțin într-un viitor apropiat). Majoritatea cititorilor vor uita amănuntele tehnice ale fantasticului, tocmai acele idei tehnice greșite care ar putea să dăuneze. (Să nu uităm cît de greu se reține, chiar și printr-o învățatură sistematică,

conținutul unei lucrări nu de specialitate, dar chiar și de știință popularizată!) În schimb va rămâne puternica dorință de a înfăptui lucruri grandioase, pe care omul le poate realiza numai cu ajutorul științei. Și această dorință va fi în stare să trezească în sufletul tinărului cititor resursele latente ale voinței necesare pentru a învinge greutățile însușirii științei.

Fără aceste povestiri romanțate și fantastice, în care știința joacă rolul principal, tinărul nostru poate n-ar fi însuflețit niciodată de munca științifică, deoarece tratatele de specialitate nu prea pot — și nici nu sînt menite — să-i trezească entuziasmul prin proiectarea unor perspective pe care n-ar îndrăzni niciodată să le promită, chiar dacă acestea nici n-ar intra în domeniul fantasticului. Cine urmărește actuala întrecere dintre capitalism și socialism își poate da bine seama ce importanță au numărul și pregătirea cadrelor științifice. Și, în această privință, sînt absolut convins că numărul lucrătorilor devotați ai științei va crește în mod sensibil în urma influenței povestirilor științifico-fantastice. Ele sînt menite să trezească o atmosferă de entuziasm în știință și pentru știință — lucru fără de care nu se poate face nici un lucru serios. Căci munca științifică va avea nevoie poate nu peste mult timp de acte eroice: încercarea primului drum în Cosmos. Și desigur că îndrăzneșii pasageri, care vor dori să guste măreția unei asemenea experiențe unice, se vor prezenta din rîndurile acelor care au fost înflăcărați pentru știință tocmai de asemenea povestiri fantastice. Ați înțeles, deci, că în concepția noastră această literatură nu dezvoltă doar pasiunea pentru știință, ci și virtuți, cum ar fi curajul, abnegația pentru o cauză socială etc. Aceste povestiri de anticipație au deci menirea să facă un anumit serviciu, să joace un anumit rol precis, iar după ce maurul și-a făcut datoria, maurul poate să plece. Dar nu toate romanele științifico-fantastice vor pleca după ce au aprins într-un mare număr de tineri admirația pentru știință. Multe dintre ele vor rămîne, producînd — datorită tocmai valorii artistice, educative, prospețimii și originalității elementului fantastic — o permanentă delectare, care nu va fi micșorată nici chiar de conștiința absurdității științifice a unora dintre ideile dezvoltate acolo. Și poate, tocmai datorită acestor calități, putem prezice o viață mai lungă și povestirii de față.

Dar pentru a evita pe cît se poate ca un număr oricît de mic de cititori să cadă victimă mirajului fantasticului — în vederea acestui scop poate —, nu este nenimerit să se atașeze, înaintea sau după o asemenea lucrare, cite un mic avertisment, cite un mic „mod de utilizare”, menit să precizeze opinia actuală a științei despre acele idei fantastice în legătură cu care știința actuală a ajuns măcar să-și formuleze o părere oarecare (căci despre multe dintre aceste idei nu poate spune absolut nimic).

În cazul povestirii pe care cititorul a parcurs-o, trebuie să spu-

nem că, deocamdată, nimic nū ne îndreptățește să credem că vom putea cîndva ajunge la confecționarea veșmintelor din raze luminoase sau la ceea ce numește autorul antifoton.

Ce s-ar putea spune despre fizica subcuantică, despre care vorbește autorul? Nici nu știm precis ce s-ar putea înțelege prin așa ceva dacă nu doar atîta — foarte vag — că dezvoltarea fizicii nu s-a încheiat cu mecanica cuantică — afirmație cu care orice fizician este de acord. În ce privește extragerea oxigenului și a metalelor din lumină, aici autorul se bazează, probabil, pe așa-zisul efect de formare a unor corpuscule pornind de la cuante de energie, proces în care radiații gama pot da naștere, în anumite condiții, unei perechi electron-pozitron. Desigur, de aici și pînă la fabricarea oxigenului sau a metalelor ar mai fi cîte ceva de făcut, și anume tocmai esențialul; or, în această privință nu avem deocamdată nici un fel de indicație experimentală sau teoretică. În sfîrșit ar trebui să consacram poate ceva mai mult ideii fantastice a paradoxului timpului, care stă în centrul povestirii și care a captat, de cînd a luat naștere în teoria relativității, imaginația aproape a tuturor autorilor de romane științifico-fantastice. Nici nu era posibil altfel. Aici știința a furnizat o asemenea idee la care nici cea mai prodigioasă fantezie poetică nu s-ar fi gîndit poate vreodată: faptul că dintre doi gemeni acela care se înlocuiește într-un lung drum interplanetar, parcurs la viteze apropiate de viteza luminii, ar fi mult mai tînăr decît fratele său, rămas între timp pe loc. Acest paradox al gemenilor a produs încă la apariția teoriei relativității mare consternare, și adversarii teoriei au fost tentați să vadă aici un argument decisiv împotriva teoriei lui Einstein. Spațiul nu ne îngăduie să aprofundăm aici această chestiune mai cu seamă că înșiși specialiștii poartă încă discuții asupra acestei probleme fără a exista a concluzie unanimă.

Astăzi trăim epoca „miracolului” științific, a unui miracol material, obiectiv, a unui miracol înfăptuit de om și opus miracolelor supra-naturale ale trecutului. Miracolul științific este o realitate a vieții noastre moderne. Atmosfera sa nu poate fi însă prezentată și sugerată numai prin redarea a ceea ce există în momentul de față în știință, ci numai prin exagerarea artistică a faptelor și posibilităților științei — exagerare care face parte nu numai din drepturile, ci și din datoriile elementare ale oricărui artist. În basmele vechi, fantasticul era identic cu ceva imposibil de realizat de om și accesibil numai forțelor supranaturale. Aceste povești inspirau sentimentul implacabilității soartei, sentimentul slăbiciunii și al fragilității omului față de forțele naturii și ale divinității, sugerîndu-i ideea că, în slăbiciunea sa, el poate stăpîni forțele naturii numai cu ajutorul divinității, respectiv numai cu ajutorul reprezentanților pămîntești ai acesteia. Povestirile bazate pe miracolul material, înfăptuit cu ajutorul științei,

au, dimpotrivă, darul de a elimina ipoteza inutilă a divinității din lupta omului cu natura, ele duc la formarea și la întărirea conștiinței umane de stăpîn real al forțelor naturii și imprimă convingerea că omul poate înșăptui toate aceste lucruri fantastice numai dacă se supune legilor obiective, numai dacă studiază și dacă dezvoltă știința.

Știința progresează nu numai față de rezultatele sale proprii, ci, și în extensiune, ea se infiltrează din ce în ce mai adînc în conștiința oamenilor de rînd și se răspîndește pe teritorii și în pături din ce în ce mai largi. Știința de azi nu mai trăiește în izolarea laboratoarelor și a cabinetelor de lucru. Ea a început să imbibe viața noastră de toate zilele. Aproape că nu mai există revistă sau chiar cotidian care să nu se străduiască să-și fină la curent cititorii cu noutățile din lumea științelor. Evenimentele științei încep să rivalizeze în privința interesului public ce se manifestă față de ele la toate meridianele cu interesul ce se manifestă față de evenimentele sportive. Este suficient să amintim, în această ordine de idei, evenimentele legate de eliberarea energiei atomice, Anul geozic internațional și în special entuziasmul extraordinar care a străbătut lumea întreagă cu ocazia lansării sateliților artificiali.

În prezent, speranțele-i milenare (legate de realizarea unui viitor care să nu mai cunoască mizeria, lipsurile, bolile), omenirea și le pare în progresele științei și ale tehnicii minuite cu înțelepciune, într-o societate bazată pe principiile umanismului socialist, și nu pe încrederea în jocul miraculos și incalculabil al soartei oarbe. În această luptă, într-adevăr de proporții gigantice, pentru subjugația forțelor naturii, omul își dezvoltă capacitățile creatoare, forța-i intelectuală și morală, la dimensiuni cu totul și cu totul noi și neobișnuite. Nu este vorba numai de descoperirea unor posibilități latente ale intelectului său, ci de apariția și dezvoltarea unor noi trăsături morale și intelectuale, căci în deșințiv — după expresia nimerită a lui Marx — transformînd natura, omul se transformă pe sine însuși. Artistul — acest constructor al spiritului uman — nu poate și nici nu va rămîne în afara acestui uriaș curent de idei și sentimente. Știința, viața științifică, cu aspectele sale infinite, va deveni și devine un izvor major de inspirație pentru artist. Dacă construirea unui pod, cîștigarea unui război drept, lupta unui țaran cu elementele naturii pot prilejui și au prilejuit numeroase ocazii pentru descrieri artistice, în care cititorii au avut ocazia să admire măreția, forța intelectuală și morală a omului și să-și întărească în urma celor citite încrederea în propriile lor forțe, precum și în posibilitățile colectivității sociale, atunci știința va putea oferi și oferi efectiv scriitorilor și poezilor — și, desigur, consumatorilor artei — un prilej de o intensitate sentimentală incomparabilă pentru a cînta un imn omului. Corul din „Antigona” și-a însușit auditorii proslăvînd omul uriaș care a înhămat vîntul și a îmblînzit fiarele și a scos leacuri din ierburi, învingînd boala. Este nevoie ca omenirea să audă glasul unui nou cor care să-i vorbească despre omul care a îmblînzit fiara minusculă, dar înșințit mai periculoasă, a nucleului atomic, despre

omul care nu mai e silit să scoată din ierburi leacul bolii, ci creează el însuși medicamentele, pe care natura nu le-a cunoscut niciodată, despre omul care plămăiește corpuri cerești și care pune sub jug forțele gravitației pentru a umaniza Universul. Toate acestea nu merită oare să fie cîntate la nivelul unui Sofocle? Fiorul tuturor acestor senzații noi nu merită să fie redat la nivelul unui Tolstoi sau Goethe? Arta majoră a secolului nostru poate n-a reușit încă să asimileze și să iradieze trăirea profundă a acestei grandioase clipe, dar romanul științifico-fantastic e primul care redă suflul de uragan al acestui nou flux de senzații și sentimente ce pun stăpînire pe omenirea zilelor noastre.

IMRE TOTH

Vizitatori ai

Orașului Constanța

și

Stațiunilor Eforie — Vasile Roaită

Techirghiol și Mamaia

folosiți serviciile Cooperativei

„HIGIENA“

Sediul central Constanța

Str. Răscoalei din 1907 nr. 14

- Saloane de coafură și frizerie deservite de lucrători cu calificare superioară.
- Cabinet DENTAR str. Șt. cel Mare 59
- Secție de bibelouri și cadouri specifice litoralului.

S. R. S. C.
FILIALA BUCUREȘTI

și

**MUZEUL TEHNIC AL CENTRULUI
DE DOCUMENTARE TEHNICĂ AL
MINISTERULUI INDUSTRIEI GRELE**

In colaborare cu:

REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

COMITETUL GRĂȘENESC U. T. M.

ORGANIZEAZA

„ORA ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII”

**La Muzeul tehnic din Parcul „Libertății”,
la ora 10 dimineața**

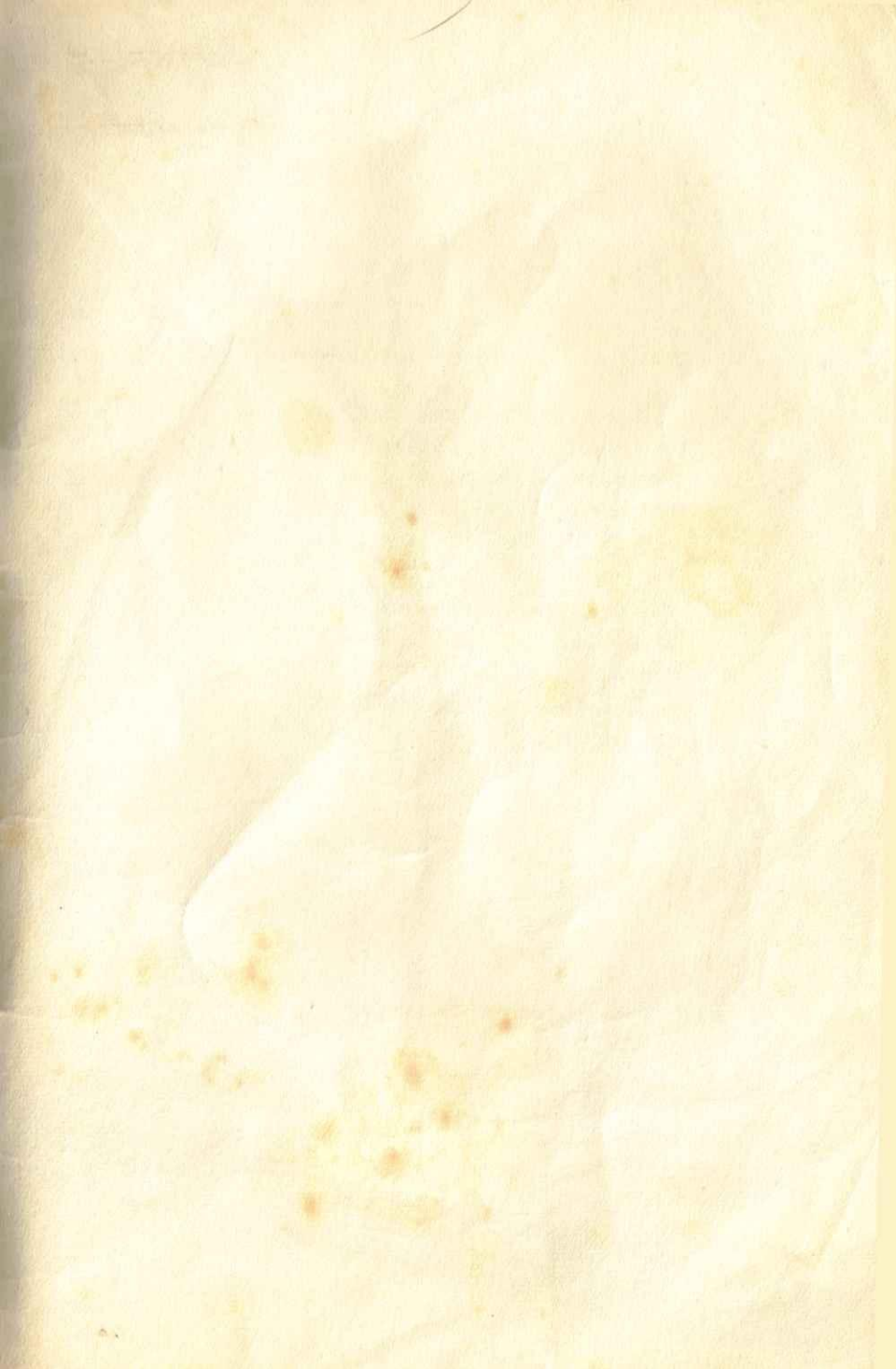
Duminică De la zmeu la avionul atomic
17 august Radu Stoica — inginer șef al C. D. T.

Duminică Energia solară
31 august Prof. univ. ing. Ion Gudglu

Duminică Mecanica de-a lungul veacurilor
14 sept. Prof. univ. ing. Lazăr Stoicescu

Duminică Concurs : „Să cunoaștem Muzeul tehnic”
28 sept.

Conferințele vor fi însoțite de materiale intuitive,
diafilme, diapozitive, filme științifice și
vizitarea muzeului

LOTO CENTRAL

9 NUMERE
PENTRU PREMIILE OBIȘNUTE

3 NUMERE
PENTRU PREMIILE SUPLIMENTARE
X ȘI Z

$33^{\circ} - 2 = 16^{\circ} 50'$
15
10
10

APARE DE TREI ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU